

การใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัว
ในกรุงเทพมหานคร

นางสาว สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์

004162

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๕

Utilization of Audio-Visual Aids in Family Planning Programs;

Bangkok Metropolis

Miss Suchitra Sukonthasab

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัว
ในกรุงเทพมหานคร

โดย นางสาว สุจิตรา สุนทรทรัพย์

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย
รองศาสตราจารย์ พัชรา กาญจนารัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีรุตม์ สีสลาพฤกษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พัชรา กาญจนารัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพพร คุณาวุฒิ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวใน
 กรุงเทพมหานคร
 ชื่อผู้ผลิต นางสาว สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูภร จุวรรณาศรัย
 รองศาสตราจารย์ พิศรา กาญจนารัตน์
 ภาควิชา โสตทัศนศึกษา
 ปีการศึกษา ๒๕๒๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวในหน่วยงาน และสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโสตทัศนอุปกรณ์เหล่านั้น เพื่อหาชนิดของโสตทัศนอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการให้ความรู้การวางแผนครอบครัวในกรุงเทพมหานคร การดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานการผลิตและการใช้โสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการวางแผนครอบครัว โดยใช้ประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด ๑๗ คน และใช้แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์สำหรับตัวอย่างประชากรซึ่งลุ่มตัวอย่าง อย่างง่ายจากผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๑๒๔ คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยปรากฏผลดังนี้

๑. หน่วยงานด้านการผลิตและการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ในการวางแผนครอบครัวมีการกำหนดนโยบายและมีการวางแผนงานล่วงหน้ามากกว่า ๑ ปี งบประมาณการดำเนินงานของหน่วยงานได้มาจากงบประมาณแผ่นดิน ความช่วยเหลือขององค์กรต่างประเทศและหน่วยงานเอกชนในประเทศ หน่วยงานให้การสนับสนุนการจัดหาโสตทัศนอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ พอสมควร มีการประเมินผลการใช้โสตทัศนอุปกรณ์โดยใช้แบบสอบถาม การสังเกตและจดหมายตอบรับ

ปัญหาในหน่วยงานที่พบมากที่สุดได้แก่ ขาดงบประมาณ และเจ้าหน้าที่เผยแพร่มีไม่เพียงพอ ร้อยละ ๕๓.๓๓ เท่ากัน

๒. โสตทัศนูปกรณ์ในการเผยแพร่ความรู้การวางแผนครอบครัวที่ใช้มากที่สุดใน กรุงเทพมหานคร เป็นโสตทัศนูปกรณ์ประเภทกิจกรรม ส่วนประเภทวัสดุกราฟฟิกและเอกสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารเล่ม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ และ ๓.๘๖ ตามลำดับ

๓. ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวได้รับความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว จากการโฆษณาที่พิมพ์ลงในวัสดุต่าง ๆ ร้อยละ ๔๐.๘๐ และมีความเห็นด้วยอย่างมากกับการใช้ภาพยนตร์ในการโฆษณาความรู้การวางแผนครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๐ สำหรับความเชื่อถือในแหล่งข่าว ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวให้ความเชื่อถือข่าวที่มาจากโทรทัศน์ ร้อยละ ๔๐.๘๐

๔. โสตทัศนูปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย การจัดรายการ และกิจกรรม เป็นโสตทัศนูปกรณ์ที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้การวางแผนครอบครัวในกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title : Utilization of Audio-Visual Aids in Family
Planning Programs ; Bangkok Metropolis.

Name : Miss Suchitra Sukonthasab

Thesis Advisor : Assistant Professor Suporn Suwanasai
Associate Professor Patchara Kanjanaran

Department : Audio-Visual Education

Academic Year : 1980

ABSTRACT

Purpose:

The purposes of this study were two folds. First was to study the status, problems in utilizing audio-visual aids in family planning programs. Second was to survey the needs and opinions of the patients concerning the media were used, and to find the suitable media in this area.

Procedure:

The questionnaire was used to collect the data from total population of 17 persons in Family Planning Agencies. One hundred and twenty five patients were random selected from the Public Health Service Centers. They were interviewed to collect the data. All the data were computed to show the Percentage, Arithmetic Mean, and Standard Diviation.

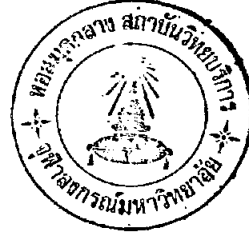
Results:

1. Family Planning Agencies set the policy for the project more than 1 year. The budget of the project came from government, the International Family Planning Organization and other privacy Family Planning Agencies in Thailand. The agencies supported to facilitate the audio-visual aids. There were some media evaluated by using questionnaires, observation and correspondent. Main problem were shown at 53.33 percentage of lacking of the budget and audio-visual personnels.

2. The most audio-visual aids used in Bangkok Metropolis were training program and pamphlets. It was found at 4.20 and 3.86 arithmetic mean as follows.

3. Eighty point eighty percent of sample patients from Public Health Service Center received Family Planning information from different kinds of poster and 88.00 percent of the same group liked to see the movie of the Family Planning. They believed in the information form television program at 40.80 percent.

4. Projection materials, television and radio programs and activities were suitable audio-visual aids in Family Planning Programs in Bangkok Metropolis.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวในกรุงเทพมหานคร" ครั้งนี้ สำเร็จลงด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภร สุวรรณาศรัย และ รองศาสตราจารย์ พัทธรา กาญจนารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานวางแผนครอบครัวทั้ง ๕ หน่วยงาน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเพื่อการค้นคว้า และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณประชาชนทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการสาธารณสุขทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ใช้สถานที่ในการสัมภาษณ์และให้ความช่วยเหลือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี

บุคคลที่เป็นผู้ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ มาโดยตลอดคือ พี่วิฑูรย์, แสงศิรินทร์, พี่อารีย์, สังข์พันธ์ และ พี่นฤมล บุญยายน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณ

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ "คุณแม่" ที่รักและเคารพ ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณสูงสุด ที่ได้ให้การสนับสนุนและ เป็นกำลังใจในการ เรียบของผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ช
บทที่	

๑. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
สมมติฐานของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๖
ข้อจำกัดของการวิจัย	๗
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๗
วิธีดำเนินการวิจัย	๗
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	๘

๒. วรรณคดีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การยอมรับความคิดใหม่หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่	๑๐
กระบวนการสื่อความหมาย	๑๒
การสื่อความหมายในการวางแผนครอบครัว	๑๔
ความหมายของโสตทัศนูปกรณ์	๑๕
ประเภทของโสตทัศนูปกรณ์	๑๖
ประโยชน์ของโสตทัศนูปกรณ์ในการเผยแพร่ความรู้	๑๗
การวิจัยในประเทศไทย	๑๗
การวิจัยในต่างประเทศ	๒๒

ประวัติและความเป็นมาของการใช้โสตทัศนูปกรณ์	
ในการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย	๒๔
หน่วยงานวางแผนครอบครัวในประเทศไทย	๒๗
๓. การดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	๓๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๓๔
ลักษณะของตัวอย่างประชากร	๓๔
การเก็บข้อมูล	๓๕
การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๖
๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่	
ในการผลิตและใช้โสตทัศนูปกรณ์ในการวางแผนครอบครัว	๔๑
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากประชาชนผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว -	
ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข	๕๔
๕. สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	๗๔
อภิปรายผลการวิจัย	๗๖
ข้อเสนอแนะ	๗๗
บรรณานุกรม	๗๙
ภาคผนวก ก	๘๖
ภาคผนวก ข	๑๐๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๐๕

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑	การแจกแจงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๑
๒	การแจกแจงคำร้อยละของตำแหน่งงานของเจ้าหน้าที่ในปัจจุบัน	๔๑
๓	การแจกแจงคำร้อยละของความรู้และประสบการณ์ทางการผลิตและ การใช้โสตทัศนูปกรณ์	๔๒
๔	การแจกแจงคำร้อยละของลักษณะการกำหนดนโยบายของหน่วยงานด้าน การเผยแพร่ความรู้ในการวางแผนครอบครัวทั้งของรัฐบาลและเอกชน	๔๓
๕	การแจกแจงคำร้อยละของระยะเวลาการวางแผนงานล่วงหน้า ในการ เผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน .	๔๔
๖	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้โสตทัศนูปกรณ์ เพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว โดยทั่วไปและ เฉพาะใน กรุงเทพมหานคร	๔๕
๗	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้โสตทัศนูปกรณ์ กับความเหมาะสมของการใช้โสตทัศนูปกรณ์เผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผน ครอบครัวในกรุงเทพมหานคร	๔๘
๘	การแจกแจงคำร้อยละของการประเมินผลการใช้โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการ เผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว	
๙	การแจกแจงคำร้อยละของการเปรียบเทียบวิธีการประเมินผลการใช้ โสตทัศนูปกรณ์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวของหน่วยงาน รัฐบาลกับหน่วยงานเอกชน	๕๑

รายการตารางประกอบ

หน้า

ตารางที่

๑๐	การแจกแจงคำร้อยละของการเปรียบเทียบแหล่งงบประมาณในการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้เผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน	๕๒
๑๑	การแจกแจงคำร้อยละของการเปรียบเทียบความเหมาะสมของ งบประมาณที่หน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนได้รับ	๕๓
๑๒	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการส่งเสริมหรือ สนับสนุนของหน่วยงานในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านการวางแผนครอบครัว	๕๔
๑๓	การแจกแจงคำร้อยละของการเปรียบเทียบปัญหาการใช้ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว โดยทั่วไป และเฉพาะในกรุงเทพมหานคร	๕๖
๑๔	การแจกแจงคำร้อยละของการเปรียบเทียบประเภทของความต้องการ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว โดยทั่วไป และเฉพาะในกรุงเทพมหานคร	๕๘
๑๕	การแจกแจงคำร้อยละของผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว จำแนกตาม กลุ่มอายุ	๕๙
๑๖	การแจกแจงคำร้อยละของผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว จำแนก ตามระดับการศึกษา	๖๐
๑๗	การแจกแจงคำร้อยละของผู้มารับบริการวางแผนครอบครัว จำแนก ตามกลุ่มอาชีพ	๖๑

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๑๘	การแจกแจงคำร้อยละของเหตุผลที่ผู้รับบริการวางแผนครอบครัว มาคุมกำเนิด ๖๒
๑๙	การแสดงค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับข่าวสารความรู้ เกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ๖๓
๒๐	การแจกแจงคำร้อยละของความ เชื่อถือของผู้รับบริการวางแผนครอบครัว ที่มีต่อแหล่งข่าวสารประเภทต่าง ๆ ๖๔
๒๑	การแจกแจงคำร้อยละของ เอกสารและสิ่ง เผยแพร่ความรู้ด้านการ วางแผนครอบครัวที่ผู้รับบริการวางแผนครอบครัว เคยได้รับ ๖๕
๒๒	การแจกแจงคำร้อยละของผลของข่าวสารที่มีต่อการตัดสินใจในการ เข้ารับบริการวางแผนครอบครัว ๖๗
๒๓	การแจกแจงคำร้อยละของแหล่งที่ให้ความรู้วิธีคุมกำเนิดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน แก่ผู้รับบริการวางแผนครอบครัว ๖๘
๒๔	การแจกแจงคำร้อยละของความคิดเห็นของผู้รับบริการวางแผนครอบครัว ที่มีต่อการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในการโฆษณาความรู้ด้านการวางแผน ครอบครัว ๗๐
๒๕	การแจกแจงคำร้อยละของการ เปรียบเทียบแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการ วางแผนครอบครัวที่ผู้รับบริการวางแผนครอบครัว เคยได้รับ กับความ คิดเห็นที่มีต่อการใช้สิ่ง เผยแพร่ประเภทต่าง ๆ ในการโฆษณา ๗๒